/ASEM/ Academy of Economic Studies of Moldova

DSpace CRIS Repository at ASEM **https://cris.ase.md**

IREK ASEM Facultatea Contabilitate

Elemente de risc în auditul financiar

Solomon, Alina-Georgiana

ASEM

https://cris.ase.md/handle/123456789/5205

978-9975-75-619-8

Downloaded from DSpace CRIS Repository at ASEM, DSpace CRIS at ASEM serve as Institution's institutional repo

ELEMENTE DE RISC ÎN AUDITUL FINANCIAR

Asist. univ. drd. Alina Georgiana Solomon,
Universitatea Creştină „Dimitrie Cantemir”- Bucureşti,
Conf. univ. dr. Corina Ene,
Prorector Universitatea „Hyperion” Bucureşti
Drd. Gheorghe-Stelian Bălan,
S.C.ALSTOM-Transport S.A.

Risk is seen as an uncertainty of achievements, or, in other words, any event, action, situation or behaviour with negative impact on the economic entity's ability to achieve its goals.

Identification and risk assessment in audit activity is one of the most important stages of this process. In this regard, the auditor should know the significant areas and systems, internal control aspects of the audited entity, to identify significant risk areas, as well, the possibilities of errors occurrence, with implications on the financial statements. Thus can be provided information required to develop and implement additional audit procedures to reduce risks.

In this context, the objective of this paper is, to identify the risks that arise in the national and international audit, in accordance with Auditing Standard no. 315 - "Understanding the Entity and Its Environment and Assessing the Risks of significant nature".

Introducere

Liberalizarea, globalizarea şi dezvoltarea rapidă a tehnologiei informaticii generează noi oportunităţi de afaceri, ceea ce face ca organismele economice şi financiare să fie expuse unor riscuri mai complexe şi mai diverse decât în trecut. Caracterul complex al riscului poate fi atribuit mai multor factori, atât externi entităţii economice, cât şi interni.

Auditul intern, prin ambele roluri pe care le joacă în acordarea de asigurare şi de consultanţă, contribuie la managementul riscurilor în diverse moduri, importanţa sa crescând, din ce în ce mai mult, în contextul crizei financiare actuale.

Pentru auditor financiar, riscurile sunt privite prin prisma misiunii şi obiectivelor de audit. Identificarea şi cuantificarea riscurilor de audit în cadrul planificării misiunii se află în corelaţie cu managementul riscurilor existent în cadrul entităţii. Auditorul trebuie să cunoască domeniile şi sistemele semnificative, aspecte privind controlul intern al entităţii auditate, în vederea identificării zonelor de risc semnificative şi a posibilităţilor de apariţie a erorilor cu implicaţii asupra situaţiilor financiare. Astfel, pot fi furnizate informaţiile necesare elaborării şi implementării unor proceduri de audit suplimentare pentru reducerea riscurilor.

În acest context, obiectivul acestei lucrări îl constituie identificarea riscurilor care apar în activitatea de audit la nivel naţional şi internaţional în concordanţă cu Standardul Internaţional de Audit nr. 315 – „Cunoaşterea entităţii şi a mediului său şi evaluarea riscurilor de natură semnificativă".

1. Aspecte legale privind auditul financiar

Auditul financiar a apărut din necesitatea administrării şi gestionării cât mai eficiente a patrimoniului entităţilor economice, a protejării resurselor împotriva fraudelor sau a utilizării ineficiente a acestora. În acest scop, s-a impus găsirea unor reguli şi proceduri care să poată deveni utile şi aplicabile în stoparea acestor fenomene, pe parcursul evoluţiei societăţii economice.

Preocupările pentru acest domeniu au existat încă din antichitate în state precum Egipt, Babilon, China ş.a., însă tehnicile şi metodele au fost diferite în funcţie de dezvoltarea fiecăruia dintre ele. Astfel, au fost utilizate diverse metode de control al corectitudinii înregistrării în contabilitate, protecţia înregistrărilor contabile, controlul cheltuielilor publice de către un serviciu diferit de cel al finanţelor publice aparţinând justiţiei sau, în cazul Statelor Unite, „elaborarea unui ghid profesional care cuprindea referiri la scopul şi procedurile auditului, modele standardizate ale bilanţului contabil, precum şi ale contului de profit şi pierdere"[1], elaborat în anul 1917 de către Institutul American al Contabililor.

Odată cu certificarea acestor ipoteze a devenit posibilă formularea definiţiei, conform căreia „auditul financiar constă în colectarea şi evaluarea unor probe privind informaţiile, în scopul determinării şi raportării gradului de conformitate al informaţiilor respective cu o serie de criterii prestabilite"[2].

În prezent, la nivel european, auditul financiar este exercitat de Curtea Europeană de Conturi, în conformitate cu Standardele Internaţionale de Audit, având rolul de a identifica corectitudinea înregistrării şi funcţionării conturilor, constituirea şi utilizarea fondurilor publice, evaluarea respectării atribuţiilor legale ce revin instituţiilor publice competente în acest domeniu etc.

Conform Ordonanţei de Urgenţă a Guvernului nr. 75/1999 – art. 2, în România, auditul financiar reprezintă „ activitatea de examinare, în vederea exprimării de către auditorii financiari, a unei opinii asupra situaţiilor financiare, în conformitate cu standardele de audit, armonizate cu standardele internaţionale de audit şi adoptate de Camera Auditorilor Financiari din România, denumită în continuare Cameră".

---

[1] Nicolăescu E. *Control şi audit financiar*, Editura ProUniversitaria, Bucureşti 2010, pag. 62.
[2] Nicolăescu E. „Control şi audit financiar", Editura ProUniversitaria, Bucureşti 2010, pag. 63.

2. Identificarea şi evaluarea riscurilor în auditul financiar

Complexitatea activității de audit a determinat înțelegerea şi cunoaşterea entității şi a mediului său, fapt ce a condus la identificarea apariției unor riscuri, devenind, încă din etapa de planificare, unul dintre principalele obiective ale auditorului financiar. Sub acest aspect Standardele Internaționale de Audit, definesc trei categorii de risc:

1. *Riscul inerent*, care „reprezintă susceptibilitatea ca o categorie de operațiuni să conțină erori, care pot fi materiale, în mod individual, sau, atunci când sunt cumulate cu erori din alte categorii de operațiuni presupunând că nu au existat controale interne”[1];

2. *Riscul de control*, se referă la „riscul de declarare eronată, ce ar putea să apară în soldul unui cont”, sau în timpul executării unor tranzacții şi operațiuni şi nedescoperite în timpul efectuării controlului;

3. *Riscul de nedetectare*, datorat posibilității apariției unor erori de denaturare semnificativă a situațiilor financiare; acest aspect implică aplicarea unor proceduri suplimentare de către auditor în acele sectoare unde există cea mai mare probabilitate de apariție a lor, cu scopul de a reduce acest risc la un nivel cât mai mic.

Datorită faptului că riscurile apar ca urmare a unor omisiuni sau erori în aplicarea normelor profesionale, în vederea identificării, evaluării şi gestionării riscurilor, este necesară acordarea unei atenții deosebite posibilității apariției erorilor la toate nivelele ierarhice ale entității, începând cu angajații care trebuie să analizeze riscurile care pot să apară pe parcursul desfăşurării propriei activități şi a responsabilităților ce le revin, continuând cu conducerea fiecărui departament de la fiecare nivel (care trebuie să țină cont de evenimentele ce pot avea un impact major asupra domeniului lor de activitate) şi terminând cu managerul entității căruia îi revine obligația de a „stabili portofoliul de perspectivă al riscului entității”[2].

În vederea gestionării eficiente şi eficace a riscurilor, managerul trebuie să cunoască riscurile la care este expusă entitatea, care sunt principalele riscuri asociate entității, stabilirea nivelului de risc şi nu, în ultimul rând ,întocmirea unui document de evidență a riscurilor cu care se confruntă entitatea economică.

În concordanță cu aceste aspecte de natură organizatorică, un rol important în detectarea riscurilor îi revine auditorului financiar. Procedurile de evaluare a riscului aplicate de auditor se desfăşoară în mai multe etape, dintre care pot fi amintite: i) interogatorii ale conducerii sau ale personalului, ii) proceduri analitice, iii) observare şi inspecție, iv) derulate în vederea respectării obiectivului Standardului Internațional de Audit nr. 315 „Identificarea şi evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă prin înțelegerea entității şi a mediului său”. Scopul acestui standard fiind acela de „a stabili reguli şi de a oferi recomandări privind cunoaşterea entității şi a mediului său, inclusiv controlul intern al acesteia, precum şi evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă în auditul situațiilor financiare”[3].

Aspectele privind evaluarea riscului şi controlul intern sunt tratate în ISA 400, denumit „Evaluarea riscurilor şi controlul intern”. Conținutul acestui standard stabileşte un set de reguli şi recomandări aferente sistemelor contabile, a controlului intern, dar şi legate de riscul de audit pentru fiecare dintre cele trei categorii de risc prezentate anterior.

În vederea reducerii riscurilor la cel mai scăzut nivel, „auditorul trebuie să obțină o înțelegere suficientă a sistemelor de contabilitate şi de control intern pentru a planifica auditul şi a dezvolta o abordare eficientă a acestuia. Auditorul trebuie să utilizeze raționamentul profesional la evaluarea riscului şi la stabilirea procedurilor de audit […]”[4].

---

[1] Curtea de Conturi a României, *Manual de audit financiar şi regularitate*, Bucureşti, 2003, pag. 15.

[2] *Ghid de evaluare a sistemului de control intern în entitățile publice*, Curtea de Conturi a României, București, 2011, pag. 14.

[3] Standardul Internațional de Audit 315: *Cunoaşterea entității ți mediului său şi evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă*, pag. 3.

[4] ISA 400 *Evaluarea riscurilor şi controlul intern*, pag. 2;

Totodată, pentru formularea unei opinii cât mai corecte privind gradul de risc la care este supusă entitatea, cât şi a demarării procedurilor de fond, auditorul trebuie să pornească de la o evaluare preliminară a riscului de control şi a riscului inerent, în vederea determinării riscului de nedetectare a erorilor de denaturare semnificativă a situaţiilor financiare. În acest scop, trebuie urmărite o serie de aspecte, prezentate în tabelul 1:

Tabelul 1

Etape în evaluarea riscului de audit

Tipul de risc	**Scopul Auditorului**	**Etape**
Riscul inerent	Estimarea factorilor de risc	• Analize efectuate la nivelul situaţiilor financiare; • Analize la nivelul soldurilor de conturi şi al tranzacţiilor; • Limitarea inerentă a controalelor interne; • Înţelegerea sistemelor de contabilitate şi control intern: **1.** *Sistemul de contabilitate:* - cunoaşterea principalelor categorii de tranzacţii; - cunoaşterea înregistrărilor contabile semnificative; - cunoaşterea şi înţelegerea procesului contabil şi raportarea financiară. **2.** *Mediul de control:* - evaluarea atitudinii managerului şi a conducerii; - identificarea percepţiilor privind controlul intern şi importanţa acestuia la nivel de entitate. **3.** *Proceduri de control:* - înţelegerea procedurilor de control în vederea dezvoltării planului de audit.
Riscul de control	Evaluarea preliminară a riscului soldurilor conturilor sau a tranzacţiilor Obţinerea probelor de audit în vederea evaluării riscului	• Evaluarea preliminară a riscului de control; • Documentarea pentru înţelegerea şi evaluarea riscului; • Aplicarea unor teste ale controlului: - inspectarea documentelor; - investigarea şi observarea controalelor interne; - reefectuarea controalelor interne. • Certificarea calităţii şi oportunităţii probelor de audit; • Evaluarea finală a riscului de control.
Riscul de ne-detectare	Determinarea naturii, duratei şi întinderea procedurilor de fond în vederea reducerii riscului de audit	• Stabilirea nivelului riscului de nedetectare; • Utilizarea de teste îndreptate spre părţi independente; • Evaluarea componentelor riscului inerent şi a celui de control, cu scopul modificării procedurilor de fond planificate.

Concluzii

Administrarea eficientă a riscurilor conduce la obţinerea de beneficii importante entităţii economice prin: creşterea încrederii acţionarilor; prin îmbunătăţirea imaginii firmei şi a moralului angajaţilor; prin creşterea productivităţii.

Evaluarea riscurilor în auditul financiar este o activitate complexă, dar nu există încă un consens în ce priveşte modalitatea de abordare a problemei. Pe de o parte, practicienii utilizează, preponderent, modelul oferit de standardele internaţionale (cu toate că acesta este adesea criticat în literatură, datorită modului simplist în care tratează problema şi incapacitatea de a răspunde tuturor cerinţelor auditorilor), iar pe de altă parte, în ultimii ani sunt utilizate în evaluarea riscurilor în auditul financiar modelele probabilistice, dar care, sunt, adesea, mult prea complexe şi necesită cunoştinţe destul de ample din alte domenii precum matematică, statistică etc.

Indiferent de metoda utilizată, există o legătură strânsă între eficiența managementului riscurilor adoptat de o entitate economică şi nivelul de risc respectiv, de asigurare, evaluate de auditorul financiar. Astfel, un management al riscurilor care este dovedit a fi eficient, determină auditorul extern să stabilească un nivel mai scăzut al riscului general de audit.

Bibliografie:

1. 1 Boulescu M., (2003), *Auditul financiar*, Editura Economică, Bucureşti;
2. Dănescu T., (2009), *Audit financiar, convergențe între teorie şi practică*, Editura Irecson, Bucureşti;
3. Nicolăescu E., (2010), *Control şi audit financiar*, Editura ProUniversitaria, Bucureşti;
4. *** Curtea de Conturi a României, (2003), *Manual de audit financiar şi regularitate*, București;
5. *** *Ghid de evaluare a sistemului de control intern în entitățile publice*, (2011), Curtea de Conturi a României, Bucureşti;
6. *** Standardul Internațional de Audit 315, *Cunoaşterea entității şi mediului său şi evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă,* www. auditeam.ro;
7. *** Standardul Internațional de Audit 400, *Evaluarea riscurilor şi controlul intern*, www. auditeam.ro